

Bjørn Einar Bjørgo: – Psykologforeningen må rydde opp

Nina Strand

journalist i Tidsskrift for Norsk psykologforening

Nina Strand

journalist i Tidsskrift for Norsk psykologforening

Bjørn Einar Bjørgo er spesialist i klinisk nevropsykologi, og arbeider i et nevropsykiatrisk team i BUP Hedmark. Han har skrevet en tolkningsmanual til WISC-R og en til WISC-III utgitt på eget forlag, og regnes som en nestor på testing av barn. Jevnlign holder han kurs om utviklingsforstyrrelser og tolkning av tester, og har derfor god kontakt med testbrukere. Bjørgo får mange telefoner fra fortvilte fagfolk, som kan fortelle om testresultater de ikke får til å rime. – De fleste av telefonene har dreid seg om ungdommer på 14–15 år som testes før de skal inn i videregående skole. De kan være testet i ni-tiårsalderen med WISC-R og fått en IQ på 75–85. Når de testes med WISC-III noen år senere kan de være kommet langt ned i området for lettere psykisk utviklingshemning, sier han. – Nå er det ikke uvanlig med et fall i disse årsklassene. Men når det blir snakk om et fall ned i så lave områder, blir det galt.

Bjørn Einar Bjørge.

– Hvordan kan dette skje?

– Normen er åpenbart for streng for de svake blant de eldste barna. En årsak kan være at normeringsutvalget de er basert på er lite i dette intelligensområdet. Så vidt jeg forstår, var det frivillig å delta, og da kan man jo tenke seg at det nettopp er de svake som vil vegre seg mot å være med. I tillegg kommer at normeringen er gjort i et område med et utdanningsnivå over gjennomsnittet. Uansett årsak til for streng norm bør statistisk bearbeiding av normen vurderes for å kompensere slike skjevheter, og komme nærmere en logisk norm.

I følge Bjørge ser problemene ut til å variere med barnas alder og intelligensnivå. – Ved vår poliklinikk har vi ikke opplevd så mange problemer med testing av de yngre barna, og heller ikke når vi tester barn med normal IQ. Men det som er alvorlig i dette, er at de barna vi ofte tester vil ligge nettopp i de lavere områdene, poengterer han. Bjørge mener Assessio må ta fatt i dette: – Det er denne testen fagfolk bruker, men vi får ikke det vi har betalt for. Hadde man kjøpt en gradestokk som viste 20 grader når det er 24, ville man levert den tilbake, og kjøpt en ny. Assessio sitter på alle rettigheter, og er i en monopolsituasjon.

Bjørge har tillit til psykologenes kvalitetssikring av arbeidet, og tror ikke svakhetene ved WISC-III har ført til stor skade. – Jeg har god kontakt med fagmiljøene gjennom kursene jeg holder og gjennom veiledning, og synes jeg møter reflekterte og oppegående fagfolk. Vi psykologer er opplært i kvalitetssikring, og har en tydelig fagetikk når det gjelder krav til faglig forsvarlighet. Men det er klart at nyutdannede og utrente psykologer har større risiko for feilvurderinger, og kan legge for stor vekt på testresultatet. Ved for streng norm vil konsekvensene være at de tilrår mer ressurser enn barnet skulle ha, og at de gir tilbakemeldinger til barn og foreldre om at barnet er intellektuelt svakere enn det egentlig er. For streng norm kan i verste fall føre til overdiagnostisering av psykisk utviklingshemning. Bjørge er ikke veldig bekymret for dette, fordi denne diagnosen settes av erfarne fagfolk i annenlinjen. Diagnosen baseres da på informasjon fra mange kilder. Det er likevel ikke tvil om at en korrekt norm er det beste utgangspunktet.

– Ved noen PP-kontorer har de gått over til å bruke WISC-R istedenfor WISC-III i frustrasjon over situasjonen. Hva synes du om det?

– Det er forståelig, men jeg synes ikke det er noen god løsning. Siden intelligensnivået er stigende, skal jo WISC-III være strengere enn WISC-R. Spørsmålene i WISC-R er dessuten for gamle. Det er for øvrig uheldig at det finnes to versjoner av WISC-testen i markedet. Det kan føre til forvirring, for eksempel når man skal sammenligne skårene. Da vil jeg heller anbefale at man skaffer seg de amerikanske normene for å se hvor de største avvikene mellom normene er.

Nå utfordrer Bjørge Psykologforeningen til å rydde opp: – Psykologforeningen er vår interesseorganisasjon, og den må sørge for at vi har instrumenter som vi kan stole på for å gjøre et faglig forsvarlig arbeid. Psykologforeningen sitter i styret i Assessio. Dermed har de et dobbelt ansvar: De må få Assessio til å gjøre tiltak i denne vanskelige situasjonen. Bjørge foreslår at det opprettes et utvalg bestående av en representant for Assessio, en statistiker og en klinisk spesialist, som kunne ha som oppgave å kvalitetssikre nyutgivelser av evnetester. Denne gruppen bør vurdere normer og fastsette grenseverdier for tolking. Den kan ta imot erfaringer fra brukerne og tilbakemelde til brukerne slik at alle til en hver tid har tilgang på samme informasjon om evnetesten. Er ikke normen riktig, må vi i det minste vite hvor svakhetene er og hva de består i.